

Overdenking Eva Weyl – 4 mei 2026

Dat ik hier sta is een groot wonder.

Ruim 3 jaar was ik hier opgesloten met mijn ouders , en 5 maal zijn wij in dit kamp ontsnapt aan deportatie, deportatie naar een vernietigingskamp. Ontsnapt aan een zekere dood.

Mijn naam is Eva Weyl, ik ben dochter van Duitse joden, die al in 1934 uit Duitsland gevlucht zijn en zich in Arnhem hebben gevestigd.

Daar ben ik 90 jaar geleden geboren.

In 1942, ik was 6 jaar oud, werden wij gearresteerd, eenvoudigweg omdat we Joods zijn.

Wij kwamen hier in doorvoerkamp Westerbork aan en werden ondergebracht in vuile, stinkende, ijskoude barakken van 80 meter lang.

Volwassenen werkten, kinderen gingen naar school.

6 maanden na onze aankomst begonnen de deportaties naar Auschwitz.

De deportatie-afdeling, waar zoals overal alleen Joden werkten, kreeg de opdracht willekeurig zo'n 1000 kaarten met namen van gevangenen uit het archief te nemen en die op lijsten vast te leggen.

Die namen werden 's nachts omgeroepen en men moest zich klaarmaken om zoals het heette: arbeid te verrichten in het Oosten.

Op die afdeling werkte een goede vriend van mijn vader, hij trok toevallig onze kaarten ....en legde deze, zonder dat iemand het zag, stiekem terug in de lade.

Dat was onze eerste redding: juli 1942

Een paar maanden later nam een nieuwe Nazicommandant de leiding van kamp Westerbork over.

Hij was verantwoordelijk voor alle deportaties.

Hij heerste over leven (nog niet op transport) en dood (wel op transport). Daarmee heeft hij meer dan 80.000 doden op zijn geweten.

Onze voorlopige redding was echter, dat deze SS-Obersturmführer een "uitzuivering" had doorgevoerd, waarbij alle leidinggevende functies uitsluitend door Duitse joden werden bekleed.

Hij weigerde namelijk met Nederlandse joden samen te werken.

Wekelijks zat hij met de dienstleiders aan tafel om het beheer van het kamp te bespreken.

Mijn vader, die Duits was, werd toen aangesteld als dienstleider. Daardoor kreeg hij een nieuwe kamp identiteitskaart met daarop de stempel:

“tot nader order van transport vrij gesteld”, de zgn. “Sperre”

Deze vrijstelling heeft 19 maanden geduurd.

Het was onze tweede redding

31 mei 1944 werd onze Sperre “geplatzt”, zoals dat heette.

Want toen besloot de kampkommandant dat er nòg meer Joden moesten worden gedeporteerd, ook diegenen met een Sperre.

En daar zaten we die nacht voor onze barak te wachten tot we naar de trein werden begeleid.

Het was ongeveer 2 uur 's nachts, toen er, zoals vele nachten ervoor, geallieerde bommenwerpers uit Engeland overvlogen, bestemming het Ruhrgebied in Duitsland, waar de wapenindustrie gevestigd was. Die keer op keer vernietigd moest worden.

Westerbork ligt niet ver van de Duitse grens en waarschijnlijk hebben de geallieerden onze barakken en de hoge schoorsteen van Westerbork voor Duitse fabrieken aangezien.

We werden beschoten, maar er werden geen bommen gegooid. Wat een geluk.

Daarom reed er de volgende dag geen trein naar het oosten en .....iemand had de lijst met de 1000 namen laten verdwijnen.

Onze derde redding

Ondertussen ging in Westerbork het leven door.

Er werden kinderen geboren, mensen stierven, jongeren werden verliefd en relaties van echtparen kwamen onder druk te staan.

Mijn moeder was verliefd geworden op een andere man en hij ook op haar.

Beiden waren vastbesloten om na de oorlog, na een echtscheiding, samen verder door het leven te gaan.

Maar mijn vader hield onvoorwaardelijk van mijn moeder en om zijn huwelijk te redden, wilde hij zich aanmelden om vrijwillig met vrouw en dochter met het volgende transport mee naar het Oosten te reizen.

Dat was het bewijs, dat mijn vader, zoals de meeste gevangenen hier in dit “model”kamp niet kon geloven, dat er zoiets gruwelijks als gaskamers de eindbestemming van de treinen waren.

Mijn vader, die voor zijn functie in het kamp regelmatig naar Amsterdam of Den Haag moest om officieel zaken voor kampbewoners te behartigen, mijn vader die daar de laatste berichten over de oorlog kon horen, ook hij deed die geruchten af als “gruwelverhalen” en “valse propaganda”.

Maar vaders beste vriend heeft hem kunnen overtuigen om niet vrijwillig met vrouw en kind naar het oosten te gaan.

Onze vierde redding

In de zomer van 1944 reden nog met grote regelmaat deportatietreinen naar het oosten.

Toen in juni van dat jaar de geallieerden in Normandië de bevrijding van Europa in gang zetten, brak in Westerbork een tijd aan van hoop en vrees. Men vreesde dat de nazi's vastbesloten waren, om Westerbork leeg achter te laten.

Er waren steeds minder Joden in het kamp. De treinen vervoerden kleinere aantallen, het doel was nu meestal de concentratiekampen Bergen-Belsen in Duitsland en Theresienstadt in Tsjechië.

Na het laatste transport van 13 september waren we nog maar met 500 joden. Gegarandeerd zouden wij een week daarna op transport gezet zijn.

Maar.... de geallieerden planden nog een tweede landing, net zo spectaculair als over het water, maar deze keer door de lucht.

In de nacht van 16 op 17 september 1944 landden 35.000 soldaten met parachutes bij Arnhem. Zweefvliegtuigen vervoerden al het oorlogsmateriaal.

Operation Market Garden was in gang gezet.

De Nederlandse regering paste zich bij die invasie aan door vanaf die dag een algemene spoorwegstaking aan te kondigen, zodat het Duitse leger geen soldaten of materiaal uit Duitsland kon krijgen.

Wij overleefden dankzij Operation Market Garden, dankzij die duizenden moedige geallieerde soldaten en dankzij de algehele spoorwegstaking, want daardoor reden er **helemaal** geen treinen meer.

Onze vijfde redding

Op 12 april 1945, nu 81 jaar geleden, kwamen de Canadezen en werd kamp Westerbork bevrijd.

Door al deze wendingen van het lot hebben wij als gezin overleefd.